

жавному рівні можуть бути віднесені окремі норми конституційного, кримінального та кримінально-процесуального права, тоді як на міжнародному рівні ними можуть виступати деякі норми міжнародного кримінального та міжнародного кримінально-процесуального права.

Список використаної літератури

1. Проблеми адаптації законодавства України у сфері протидії злочинності до законодавства Європейського Союзу [Текст]: монографія /О.Ю. Шостко, О.В. Сердюк, О.М. Овчаренко [та ін.]; за заг. ред. О.Ю. Шостко. – К.: Ред. журн. «Право України»; Х.: Право, 2013. – 256 с.
2. Видача правопорушників (екстрадиція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/9597>. – Назва з екрана.
3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.
6. Шаргородский М. Д. Уголовный закон [Текст]/ М. Д. Шаргородский. – М.: Юрид. изд-во МЮ СССР, 1948. – 311 с.
7. Валеев Р. М. Выдача преступников в современном международном праве (некоторые вопросы теории и практики) [Текст]/ Р. М. Валеев. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1976. – 126 с.
8. Коныхин В. Институт экстрадиции: уголовно-правовая регламентация [Текст]/ В. Коныхин // Законность. – 2005. – № 1. – С. 17–20.
9. Ляхов Е. Г. Терроризм и межгосударственные отношения [Текст]/В. Г. Ляхов. – М.: Международная экономика, 1991. – 216 с.

А. С. Кривошликова

студ. III курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. О. М. Миколенко

ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ НЕЗАКОННИМИ РІШЕННЯМИ, ДІЯМИ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНУ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ, ПРОКУРАТУРИ АБО СУДУ

Діяльність органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури та суду у межах кримінального провадження здійснюється насамперед, з ме-

тою захисту прав та законних інтересів особи. Людина, її права і свободи, честь і гідність недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю відповідно до ст. 3 Конституції України [1]. Це положення покладає на державу обов'язок відновлювати порушені під час кримінального провадження права кожної особи, що вволікається у це провадження. Проте, як не прикро, на різних стадіях процесуальної діяльності часто виникають порушення саме з боку посадових осіб, які повинні здійснювати передбачений законом захист прав громадян. На сучасному етапі, актуальною є проблема щодо встановлення чіткої та діючої процедури відшкодування шкоди, завданої незаконними діями чи бездіяльністю органів, що здійснюють кримінальне провадження.

Інститут відшкодування шкоди був предметом розгляду таких вчених як С. А. Александрова, В. Г. Гончаренка, П. П. Гурєва, М. І. Гошовського, О. П. Кучинської, А. Г. Мазалова, В. Я. Понарина, В. В. Рожної, Л. Д. Удалової, Н. І. Хадуріна, Л. І. Шаповалової, С. І. Шимон та ін.

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) у ст. 2 одним з пріоритетних завдань кримінального провадження визначив охорону прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які беруть у ньому участь [2]. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» закріплює конституційний принцип повного відшкодування шкоди громадянину і разі незаконних дій службових осіб правоохоронних органів [3].

Відповідно до ст. 130 КПК України шкода, завдана рішеннями, діями чи бездіяльністю органів, які проводять оперативно-розшукову діяльність, досудове слідство, прокуратури чи суду, відшкодовується згідно з чинним законодавством, державою за рахунок Державного бюджету і в порядку, передбаченому законом. Окрім цього, завдана незаконними діями шкода відшкодовується згідно з нормами: Цивільного кодексу України, Порядком виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ від 03.08.2011 із змінами від 28.12.2016 р., Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ про відшкодування шкоди» та ін.

Слід зазначити, що жоден із названих нормативно-правових актів не визначає обов'язкового та своєчасного роз'яснення права

на відшкодування шкоди на ранніх стадіях процесу. Особа може звернутися із вимогою про відшкодування завданої їй шкоди при наявності знання про це право або відповідного повідомлення про нього з боку органів та посадових осіб, які здійснюють кримінальне провадження. Проте законодавчо не закріплені форма та час, коли це треба робити.

Законом передбачено, що у зв'язку з неправомірними діями і рішеннями відшкодуванню в повному об'ємі підлягають: заробіток та інші грошові доходи, які особа втратила внаслідок незаконних дій; майно, яке; майно, конфісковане або звернене в дохід держави судом, вилучене органами досудового розслідування, органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, а також майно, на яке накладено арешт; штрафи, стягнуті на виконання вироку суду, судові витрати та інші витрати, сплачені громадянином; суми, сплачені громадянином у зв'язку з наданням йому юридичної допомоги; моральна шкода [4, с.119].

Передбачений у ч. 4 ст.1176 Цивільного кодексу України виняток полягає у тому, що право на відшкодування шкоди не виникає тоді, коли особа в процесі досудового розслідування чи судового розгляду, шляхом самообмови протидіяла з'ясуванню дійсних обставин і тим самим сприяла незаконним діям і винесенню таких рішень. Проте, як влучно зазначає Є. А. Чорнобай, законодавець не виявив належної уваги до ст. 56 Конституції України, адже будь-які особливості відповідальності за шкоду, заподіяну органами дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду, що обмежують право на її відшкодування, суперечать ст. 56 Конституції, а будь-які особливості порядку відшкодування частково суперечать Конституції, а в решті – позбавлені будь-якої доцільності [4, с.119].

Окремої уваги потребує проблема щодо визначення розмірів майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню. Статистика свідчить, що сума шкоди завданої кримінальним правопорушенням, яка залишається невідшкодованою, є досить значною. Проблема полягає в тому, що держава бере на себе зобов'язання по відшкодуванню, а у більшості випадків на практиці здійснити його не може. Це створює ситуацію суспільного невдоволення, коли сотні тисяч потерпілих не можуть отримати відшкодування від держави, навіть після прийняття судами відповідних рішень на їх користь [5, с.53].

До сих пір у багатьох випадках залишається неврегульованою проблема щодо визначення розміру також і моральної шкоди, яка

підлягає відшкодуванню. Відповідно до ч. 3 ст. 13 Закону України №266/94 «...відшкодування моральної шкоди за час перебування під слідством чи судом провадиться, виходячи з розміру не менше одного мінімального розміру заробітної плати за кожен місяць перебування під слідством чи судом» [3]. З цього приводу М. Є. Шумило наголошує на тому, що названа категорія не стосується громадян, які внаслідок неправомірного рішення державного органу чи посадової особи відбувають покарання у місцях позбавлення волі, тобто відшкодування моральної шкоди цій категорії осіб законом взагалі не передбачено [6, с. 98].

Отже, можна зробити висновок, що проблема відшкодування шкоди незаконними діями або бездіяльністю правоохоронних органів та суду сьогодні є дуже актуальною, оскільки контакт між правоохоронними органами та громадянами повинен здійснюватися з метою захисту прав та законних інтересів останніх. Механізм же відшкодування шкоди повинен мати нормативно закріплену та розроблену процесуальну форму стосовно строків, розміру відшкодування та конкретних дій органу чи посадової особи, що її заподіяла. З боку держави також існує необхідність виділяти необхідні фінансові ресурси на відшкодування такої шкоди, не затримуючи ці виплати та виконуючи їх у повному обсязі.

Таким чином, існує потреба подальшого детального дослідження цієї проблеми та обґрунтування конкретних рекомендацій по нормативному врегулюванню у КПК України та інших нормативно-правових актах.

Список використаної літератури

1. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>. – Назва з екрану.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 13 квітня 2012 р. №4651-17. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрану.
3. Про відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду [Електронний ресурс]: Закон України від 1 грудня 1994 року № 266/94-вр. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266/94-вр>. – Назва з екрану.
4. Чорнобай Є. А. Порядок компенсацій шкоди, заподіяної незаконними діями слідчого та прокурора [Текст] / Є. А. Чорнобай // Наше право. – 2014. – № 10. – С. 117-121.
5. Азаров Ю. І. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні за рахунок держави [Текст] / Ю. І. Азаров, Д. П. Письменний, О. Ю. Хабло // Юридична наука. – 2014. – № 5. – С. 49-56.

6. Шумило М. Є. Реабілітація в кримінальному процесі України [Текст] : монографія / М. Є. Шумило. – Х. : Арсіс, 2001. – 320 с.

К. В. Кульчі

студ. IV курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: к.ю.н., доц. І. А. Дришлюк

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОБЕРЕЖНИХ ЗЛОЧИНІВ В СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ

Розглядаючи особливості необережних злочинів в сфері використання техніки, слід в першу чергу відзначити, що найчастіше вони тісно пов'язані з бурхливим розвитком науково-технічного прогресу, зі сталою інтенсифікацією виробничих процесів, наслідком яких при необережному поводженні окремих осіб можуть бути аварійність, техногенні катастрофи і виробничий травматизм.

В таких умовах у кримінальному праві виникає низка проблем, пов'язаних з відповідальністю за необережне заподіяння шкоди при використанні техніки, враховуючи певне протиріччя між психічно-фізичними можливостями людини і складністю сучасних технічних засобів, систем та об'єктів. Навіть незначне порушення спеціальних правил безпеки при експлуатації складних технічних систем, вчинене через необережність, може привести до заподіяння значної шкоди, в рази більш тяжкої, ніж від умисних злочинів.

Можна припустити, що при встановленні відносно суворих покарань за деякі необережні діяння законодавець виходив лише з інтересів загального запобігання злочинів, без урахування особливостей особистості злочинців, які вчиняють ці злочини. Дійсно, в наш час кількість необережних злочинів постійно росте. Проте, тут потрібно розділяти два аспекти цієї проблеми, які хоча і тісно пов'язані одне з одним, проте є самостійними.

З однієї сторони – в результаті необережних дій (бездіяльності) людей при використанні техніки можуть настати, а іноді і настають, тяжкі суспільно небезпечні наслідки. Саме реальне настання таких наслідків обумовлює підвищену суспільну небезпеку необережних діянь, пов'язаних з використанням техніки. З іншої сторони – саму особу, яка вчинила необережний злочин, пов'язаний з неправильним використанням техніки, як правило, ніяк не можна порівняти з злочинцем, який вчинив умисний злочин.